

Promemoria EU/61/2024-JSM-42

11.9.2024

Kommissionens förslag till rådets förordning om fastställande för 2025 av fiskemöjligheterna avseende vissa fiskbestånd i Östersjön, och om ändring av förordning (EU) 2024/257 vad gäller vissa fiskemöjligheter i andra vatten

Möte

Riksdagens ärendenummer

Behandlingsskede och tidtabell för den fortsatta behandlingen

Internationella havsforskningsrådet (Ices) utfärdade sitt vetenskapliga råd om fiskemöjligheterna för Östersjön 2025 den 31 maj 2024. Kommissionen lade den 26 augusti 2024 fram sitt förslag om fiskemöjligheter för Östersjön för 2025. Rådet för jordbruk och fiske fattar beslut i ärendet vid sitt möte den 21–22 oktober 2024. Förslaget behandlas också i beredningssyfte vid Östersjöstaternas fiskeforum BALTFISH och i rådets arbetsgrupp i september och oktober.

Finlands ståndpunkt

Grundläggande ställningstagande

Finland understöder fastställandet av fiskemöjligheterna i Östersjön för 2025 så att fiskbestånden utnyttjas i enlighet med målen för den gemensamma fiskeripolitiken i fråga om maximalt hållbart uttag (Maximum Sustainable Yield, MSY).

Fiskemöjligheterna bör därför fastställas utgående från Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/ 1139 om den fleråriga planen för bestånden av torsk, strömming och vassbuk i Östersjön och det fiske som nyttjar dessa bestånd samt på grundval av Ices senaste vetenskapliga råd om dessa bestånd.

TAC för lax i Egentliga Östersjön och Bottniska viken

Att stärka laxbestånden är en prioritet för Finland. Finland understöder utifrån Ices råd och kommissionens förslag en lösning för 2025 så att TAC fastställs med utgångspunkt i en havsfångst om 40 000 laxar (kommersiellt fiske och fritidsfiske) så att man i enlighet med kommissionens förslag från den mängden drar av fångsten inom fritidsfiske (1 340 laxar), orapporterad fångst (1 550 laxar), lax som skadats av sälar (1 860 laxar) samt mängden lax under minimimåttet som släppts fri och dött (370 laxar), varvid TAC fastställs till 34 787 laxar. Finlands kvot skulle vara 8 989 laxar.

TAC ska enligt förslaget fastställas endast för bifångster, men så att det under lekvandringen (från början av maj till slutet av augusti) får bedrivas riktat laxfiske både i kommersiellt och fritidssyfte på norra Östersjön, Ålands hav, Skärgårdshavet och Bottniska viken (i delsektionerna 29N, 30 och 31 norr om latitud 59.30' N) inom fyra

sjömil. På Egentliga Östersjön förbjuds således både laxfiske i kommersiellt syfte och fritidsfiske utanför området fyra sjömil norr om latitud 59°30' N och söder om latitud 59°30'N.

Dessutom strävar man efter att de övriga medlemsstaterna runt Östersjön i likhet med tidigare år förbinder sig till att till behövliga delar överföra sina outnyttjade laxkvoter för att upprätthålla kustfisket i Finland (och Sverige) på den nivå som Ices vetenskapliga råd möjliggör. Det är viktigt att detta åtagande kvarstår på EU-nivå och att Finland behåller största möjliga prövningsrätt på nationell nivå när det gäller beslut om huruvida vi ska ta emot överföringar från andra medlemsstater eller ej. Därmed kan vi på nationell nivå bättre än genom Ices vetenskapliga råd och kommissionens förslag beakta laxbeståndets tillstånd och laxens vandring upp i älvarna i alla slags lägen, vare sig laxbeståndets tillstånd försämras eller om det förbättras i enlighet med målsättningarna. Utnyttjandet av den möjligheten kommer, liksom tidigare, att övervägas på nationell nivå enligt läget för laxen, och i synnerhet utifrån uppgifter om laxens vandring upp i älvarna. I år har Finland inte tagit emot några överföringar från andra medlemsstater. Svackan i laxarnas vandring upp i älvarna sommaren 2024 talar inte heller för en överföring av laxkvoter till Finland nästa år.

Som reaktion på svackan strävar Finland också efter att medlemsstaterna förbinder sig att inte överföra outnyttjade delar av laxkvoterna för 2024 till 2025. För Finlands del innebär detta att 1 666 laxar (10% av Finlands outnyttjade fiskekvot för 2024, som kommissionen normalt automatiskt överför till Finland) inte överförs från innevarande år för att öka laxkvoten för 2025, utan Finlands laxkvot för nästa år skulle vara 8 989 laxar.

Finland utgår från att åtgärderna för en reglering av laxfisket ska behandla kommersiellt fiske och fritidsfiske (inkl. fisketurism) på lika villkor.

Finland understöder dessutom en förlängning av de tekniska fiskebestämmelserna. Fritidsfisket efter lax i maj-augusti inom delområdena 29N, 30 och 31 norr om latitud 59.30'N inom fyra sjömil inte begränsas genom EU-bestämmelser.

Finland förutsätter att kommissionen och medlemsstaterna fortsätter att övervaka att det inte bedrivs olagligt laxfiske i Östersjön och att ovan nämnda förbud mot laxfiske iakttas i Egentliga Östersjön.

Finland anser det vara ytterst viktigt att man får en flerårig plan för lax i Östersjön.

Dessutom anser Finland att all fiskedödlighet bör beaktas i regleringen av fisket.

TAC för lax i Finska viken

Finland understöder fastställandet av TAC för lax i Finska viken i enlighet med Ices råd (9 440 st.) så att mängden lax som skadats av sälar samt mängden lax under minimimåttet som släppts fri (döda) och den uppskattade orapporterade fångsten (sammanlagt 491 laxar) samt Rysslands andel (9,3%, 832 laxar) minskas, varvid EU:s TAC skulle vara cirka 8 117 laxar, vilket motsvarar kommissionens förslag. Finlands laxkvot skulle vara 7 285 laxar.

TAC för strömming i Bottniska viken

Finland tar ställning till TAC för strömming i Bottniska viken efter att Ices rekommendation utfärdats den 16 september 2024- Ices bedömer nya referensvärden för storleken på och fiskeridödligheten för strömmingsbeståndet i Bottniska viken, enligt vilka TAC för strömming kan fastställas i enlighet med MSY-intervallet för fiskeridödlighet.

TAC för strömming i Finska viken och Egentliga Östersjön

Finland understöder fastställandet av TAC i intervallet mellan den nedre gränsen i förhållande till lekbeståndets storlek och punktvärdet i Ices råd Fmsy så att TAC skulle vara 95 340 – 125 344 ton.

EU:s TAC skulle bli till genom att man drar av Rysslands andel (9,5%) och tar hänsyn till vandrigen mellan Rigabukten och Egentliga Östersjön, varvid EU:s TAC skulle bli 83 881 – 111 034 ton (en ökning på 108–175 % jämfört med EU:s TAC för 2024 på 40 368 ton). Kommissionen föreslår det lägsta intervallet.

TAC för strömming i Rigabukten

Finland understöder att den totala tillåtna fångstmängden fastställs mellan den nedre och den övre gränsen för FMSY-intervallet enligt Ices råd så att TAC skulle vara 30 394 – 45 235 ton.

EU:s TAC skulle bli till genom att ta hänsyn till vandrigen mellan Rigabukten och Egentliga Östersjön, och FMSY skulle vara 41 635 ton, vilket motsvarar kommissionens förslag, som baserar sig på fiskedödligheten.

TAC för det västra beståndet av strömming

Finland understöder i enlighet med Ices råd nollfångst för det västra strömmingsbeståndet.

Kommissionen föreslår en bifångstmängd på 394 ton för det västra strömmingsbeståndet. Kommissionen föreslår dessutom att det tidigare tillåtna småskaliga fisket efter strömming med ryssja och nät skulle förbjudas.

TAC för vassbuk

Finland understöder att den totala tillåtna fångstmängden fastställs mellan den nedre och den övre gränsen för FMSY-intervallet enligt Ices råd så att TAC blir 130 195 – 169 131 ton.

Vid fastställandet av nivån på TAC bör man beakta Rysslands andel (10,08%) så att EU:s TAC blir 117 071 – 152 082 ton (en 42–24% minskning jämfört med EU:s TAC för 2024 på 201 000 ton). Kommissionen föreslår att det lägsta intervallet minskas med ett ton (117 070 ton).

TAC för det östra torskbeståndet

Finland understöder att det för torsk endast fastställs en bifångst-TAC på samma sätt som under tidigare år. Finland understöder också den nuvarande lekfredningen (maj-augusti) och förbudet mot fritidsfiske i delsektorerna 24 — 26 där torsk huvudsakligen förekommer. Finland anser det vara viktigt att TAC för bifångster sätts på en tillräckligt hög nivå för att undvika situationer där en liten TAC för bifångster omotiverat skulle begränsa annat fiske.

Kommissionen föreslår att TAC för bifångster bör vara 191 ton.

En riktad användning av kvoten för bifångster av torsk inom ramen för forskningsfiske bör tillåtas på samma sätt som under tidigare år, så att det är möjligt att bedöma utvecklingen av torskbeståndet. Alternativt bör småskaligt fiske efter torsk tillåtas för fiskefartyg som är kortare än 12 meter och som använder andra redskap än trålar på samma sätt som i lösningen för det västra strömmingsbeståndet i Östersjön för 2024.

För Finlands del är det viktigt att medlemsstaterna alltiämt förbinder sig till utbyten av kvoter för torsk så att torsken inte blir en begränsande art vid fiske efter andra arter för de medlemsstater vars torskkvoter är små.

TAC för det västra torskbeståndet

Finland understöder att det för torsk fastställs endast en bifångst-TAC på samma sätt som under tidigare år.

Kommissionen föreslår att TAC för bifångster bör vara 93 ton.

Rödspätta

Finland understöder att den totala tillåtna fångstmängden fastställs i enlighet med Ices råd, så att den totala tillåtna fångstmängden är högst 20 062 ton i delsektorerna 22 – 32.

Kommissionen föreslår att TAC ska bibehållas på nivån för år 2024 på 11 313 ton.

Havsöring

Finland understöder att förbudet mot kommersiellt fiske av havsöring förlängs också år 2025 bortom fyra sjömil mätt från baslinjerna.

Kommissionen föreslår att denna begränsning förlängs.

Förhandlingsutrymme som behövs för att nå samförstånd

Under förhandlingsprocessen är Finland berett att godkänna och på eget initiativ bereda sådana lösningar (t.ex. tidsmässiga och regionala begränsningar av fiske) som är förenliga med ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske samt försiktighetsprincipen och som behövs för att uppnå politiskt samförstånd och främja Finlands mål i rådet.

Huvudsakligt innehåll

Internationella havsforskningsrådet Ices utfärdade den 31 maj 2024 sina råd om TAC för 2025 för fiskbestånden i Östersjön (se nedanstående tabell). Ices råd utgör grunden för kommissionens förslag om fiskemöjligheter i Östersjön för 2025. I råden har man inte beaktat strömmingens vandringar mellan Egentliga Östersjön och Rigabukten som ska beaktas vid fastställandet av TAC och inte heller Rysslands andel av bestånden av strömming, vassbuk och lax.

På grundval av Ices råd lade kommissionen den 26 augusti 2024 fram sitt förslag till rådets förordning om fiskemöjligheter i Östersjön 2025. Av nedanstående tabell framgår Ices råd och kommissionens förslag till totala tillåtna fångstmängder. Kommissionen kommer att komplettera sitt förslag om TAC för strömming i Bottniska viken med ett informellt dokument som blir klart efter mitten av september.

Fiskbeståndet i Östersjön	EU TAC 2024	Finlands kvot för 2024 (utan överföringar från 2023), ton, lax st.	Ices råd om TAC för 2025 i Östersjön	Kommissionens förslag till TAC för 2025 i Östersjön
Strömming i Bottniska viken	55 000	45 092	Kommer den 16 september	–
Strömming i Egentliga Östersjön	40 368	8 853	95340–125344	83 881
Strömming i västra Östersjön	788	0	0	394
Strömming i Rigabukten	37 959	0	30394–45235	41 635
Vassbuk	201 000	10 379	130195–169131	117 070
Lax i Egentliga Östersjön/Bottniska	53 967	13 945	40 000	34 787
Lax i Finska viken	10 144	9 104	9 440	8 117
Torsk i västra Östersjön	340	3	24	93
Torsk i östra Östersjön	595	10	0	191
Rödspätta	11 313	0	20 062	11 313

Enligt målet i artikel 2 i grundförordningen om EU:s gemensamma fiskeripolitik 1380/2013 ska nyttjandetakten för MSY, maximal hållbar avkastning, där så är möjligt, ha uppnåtts senast 2015 och, genom en successiv och stegvis anpassning, senast 2020 för alla arter.

MSY definieras i Ices rekommendationer utifrån fiskbeståndets lekbestånd och beståndets fiskeridödlighet. Fiskbeståndet anses vara i MSY-tillstånd när lekbeståndet är större än den fastställda storleken och fiskeridödligheten är lägre än den fastställda nivån. Ices definierar laxbeståndens MSY-status på basis av produktionen av laxsmolt.

TAC för lax i centrala Östersjön och Bottniska viken och TAC för lax i Finska viken

omfattar båda flera laxbestånd vars tillstånd varierar stort. De starkaste laxbestånden är Bottenvikens stora laxbestånd. Laxbeståndet i Torne älv bedöms vara i MSY-tillstånd. I Bottniska viken finns också vissa laxbestånd som befinner sig i ett svagare tillstånd.

Ices påpekar i sitt råd att blandfiske utgör ett hot mot de svaga laxbestånden. Enligt MSY-metoden och försiktighetsprincipen bör laxfångsten i de havsområden där lax från olika bestånd förekommer vara på nollnivå (kommersiellt fiske och fritidsfiske) för 2025. Ices föreslår dock att högst 40 000 laxar får fiskas i kustområdena inom delsektionerna 29N-31 (norra Östersjön, Ålands hav, Skärgårdshavet och Bottniska viken) under maj-augusti.

Ices har beräknat sannolikheten för produktion av laxsmolt för olika laxbestånd utifrån olika scenarier för fisket 2025. Laxbeståndet i Ljungas älv beräknas ligga över Rlim-referensvärdet (sannolikheten för att laxbeståndets uppskattade produktion av laxsmolt inom en generation når upp till 70–95 procent) i olika scenarier och redan under tidigare år. Detta undanröjer anledningen till förbudet mot laxfiske i delsektionerna 29N och 30 (havsområdet från Ålands hav till Kvarken) för 2024 och visar att Finlands kritiska förhållningssätt till förbudet har varit befogat.

Ices uttrycker i sitt råd sin oro över att den avvikelse som genom rådets förordning har godkänts, enligt vilken det i Centrala Östersjön och Bottniska viken är tillåtet att med drag fånga en fenklippt lax per dag, vilket enligt Ices nya uppskattning orsakar cirka 2 000 (tidigare uppskattningar 4–5 000) döda vilda laxar, eftersom alla laxar inte överlever efter en frisläppning. Ices konstaterar att det är nödvändigt att avskaffa möjligheten till fritidsfiske på lax, med undantag för fiske i kustområdena i delsektionerna 29N-31 under perioden maj-augusti.

De vilda laxbestånden i Finska viken (de estniska laxälvarna Keila, Vasalemma och Kunda) har på basis av yngelproduktionen visat en betydande återhämtning. Keila och Kunda har på basis av yngelproduktionen uppnått MSY-status, även om antalet yngel i Keila har sjunkit 2023.

Ices konstaterar dessutom att laxfisket i Finska viken bör riktas till utplanterad lax och att fenklippning av de laxar som ska utplanteras bör fortsätta.

Strömmingsbeståndet i Bottniska viken har gradvis minskat under det nya årtusendet. I slutet av hösten 2022 har strömmingens skick förbättrats jämfört med den tidigare viktnedgången, som var särskilt kraftig år 2021 och 2022. Naturresursinstitutet bedriver forskning om detta. Ices blev tvunget att ta ytterligare tid på sig för att bedöma nya referensvärden för lekbeståndets storlek och fiskeridödligheten i Bottniska viken före mitten av september, vilket gör det möjligt att fastställa TAC i enlighet med MSY-intervallet för fiskeridödlighet.

Ices bedömer att lekbeståndet av strömming i Finska viken och Centrala Östersjön fortfarande ligger under målnivån, även om det har blivit större än nivån som kräver korrigerande skyddsåtgärder (Blim). Detta är en viktig förbättring av beståndets tillstånd, vilket också hindrar kommissionen från att tillämpa det kriterium som den föreslog för första gången 2023 (artikel 4.6 i förordning 2016/1139) i syfte att förbjuda fiske efter strömming. Fiskeridödligheten för beståndet har minskat så den ligger under målnivån. Förstärkningen av strömmingsbeståndet visar att Finlands ståndpunkt och rådets beslut att fortsätta strömmingsfisket 2024 på basis av de vetenskapliga råden var motiverade.

Lekbeståndet av strömming i Rigabukten överskrider betydligt målnivån för det och fiskeridödligheten underskrider maximinivån för det.

Lekbeståndet av vassbuk har minskat, men överstidegr fortfarande målnivån för det och fiskeridödligheten ligger ungefär på maximinivån. De nyaste årsklasserna av vassbuk har bedömts vara mycket små, men nivån på dem är förenad med stor osäkerhet. Kommissionen föreslår att man använder den lägsta siffran i Ices intervall minus ett ton, varigenom man skulle ta hänsyn till Ices bedömning att beståndet med exakt femprocents risk kan minska till under Blim-nivån. Kommissionen tillämpar

således artikel 139.4 punkt 6 i förordning 2016/1139.

Enligt uppgifter från Ices har torskens lekbestånd i östra Östersjön minskat sedan 2015 och legat under Blim under de senaste fem åren. Fiskedödligheten har dock minskat till en låg nivå. Ices utfärdar på grundval av försiktighetsprincipen rekommendation 0 för fångster i delsektionerna 24–32.

Tillståndet för det västra torskbeståndet har enligt rådet för 2023 förbättrats något, men dess storlek och fiskeridödlighet ligger fortfarande inte på målnivåerna för MSY. Årsklassen för 2023 bedöms vara större än tidigare. Ices råd för 2023 gavs för två år framåt, dvs. också för 2025.

När det gäller havsöring fattas inga beslut om TAC i EU. I Östersjön finns hundratals havsöringsbestånd som vandrar i kustnära vatten. Bestånden av havsöring utgör därför inte ett sammantaget fiskbestånd som det vore lämpligt att åtgärda administrativt genom en heltäckande reglering med en TAC fastställd av EU. Ices konstaterar i sitt råd om havsöring att fisket efter havsöring bör minskas för att skydda de vilda havsöringsbestånden. Dessutom är det nödvändigt att restaurera havsöringens livsmiljöer och avlägsna hinder för öringens vandringar. I Finland är vild havsöring fridlyst på alla havsområden. I allt fiske får endast fångas fenklippt (utplanetrad) havsöring.

Rättslig grund/beslutsförfarande enligt EU- rätten

Artikel 43.3 i EUF-fördraget.

Behandling i Europaparlamentet

Enligt artikel 43.3 i EUF-fördraget har rådet befogenhet att besluta om fiskerimöjligheter.

Nationell beredning

Fiskesektionen den 6 juni 2024 och den 11 september 2024

Behandling i riksdagen

E 39/2024 rd, JsUU 12/2024 rd och MiUU 11/2024 rd

Nationell lagstiftning, inkl. Ålands ställning

De TAC:er och fiskekvoter som fastställts av rådet påverkar i regel inte den nationella lagstiftningen.

Styrningen av fiskerinäringen hör enligt självstyrelselagen för Åland 1144/1991 till Ålands behörighet. Ålands landskapsregering har en representant i sektionen för fiske.

Ekonomiska konsekvenser

En märkbar ökning av strömmingskvoten i Egentliga Östersjön och Finska viken i enlighet med Ices:s råd skulle väsentligt förbättra verksamhetsförutsättningarna för fiskerinäringen och förädlingsindustrin för strömming. Detta gäller både trål- och ryssjefiske. Den minskade kvoten för vassbuk inverkar inte väsentligt på situationen, eftersom den låga strömmingskvoten är den faktor som framför allt begränsat trålfisket.

Att laxfiske tillåts i delsektionerna 29N och 30, dvs. i norra Östersjön, Skärgårdshavet, Ålands hav, Bottenhavet och Kvarken, stärker i betydande grad verksamhetsförutsättningarna för kustfiske, eftersom laxen är en viktig fångstart för flera kommersiella fiskare vid kusten och utgör en viktig grund också för annat fiske. Å andra sidan skulle en minskning av laxkvoten i centrala Östersjön och Bottniska viken i enlighet med kommissionens rekommendation redan i sig begränsa laxfisket längs kusterna i betydande grad. Priset på lax skulle därför kunna stiga något, vilket skulle balansera upp den ekonomiska förlusten till följd av minskningen av fångsterna.

Att laxfiske tillåts är också ekonomiskt betydelsefullt för den fisketurism som bedrivs på havsområdet, i synnerhet på Åland. Kommissionens förslag om att begränsa fritidsfisket efter lax till Skärgårdshavets, Ålands och Bottniska vikens territorialvatten inom fyra sjömil är en viktig öppning, eftersom det gör det möjligt att på nytt fiska lax efter det förbud som tillämpades 2024. Däremot minskar ett förbud mot det tidigare tillåtna fritidsfisket efter utplanterad lax utanför fyra sjömil fångstmöjligheterna för fritidsfiske. För Finlands del skulle det närmast innebära ett förbud mot trollingfiske efter lax fyra sjömil utanför kusten på norra Östersjön, Skärgårdshavet, Ålands hav och Bottniska viken.

Övriga faktorer som påverkar behandlingen av ärendet

Medlemsstaterna i Östersjön har inom ramen för BALTFISH eftersträvat samförstånd om TAC för det följande året. Under Tysklands ordförandeskap strävar man också efter att nå samförstånd om TAC för 2025 inom BALTFISH.

Handlingar

Ices vetenskapliga råd: <https://www.ices.dk/advice/Pages/Latest-Advice.aspx>

Kommissionens förslag (12844/2024 PECHE 317)

Kontaktuppgifter till upprättaren och andra handläggare

Risto Lampinen, fiskeriråd, Jord- och skogsbruksministeriet/
Naturresursavdelningen, tfn 0295 162458
Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, Jord- och
skogsbruksministeriet/Naturresursavdelningen, tfn 0295 162 494

VAHVA-kod EU/61/2024

Bilagor

Referens